

Fervor engabiati

A França es debat si els gihadistes empresonats han de ser segregats.

© *The Economist*

Quan ja s'havia fet de nit, un dissabte de gener del 2015, Bilal Taghi va iniciar un viatge per carretera amb dos amics, la seva esposa i el seu fill. Van sortir de la seva ciutat, Trappes, en direcció a un campament a Turquia, segons van dir. A uns 400 quilòmetres de la frontera amb Síria, on volien unir-se a l'Estat Islàmic (EI), el cotxe va bolcar. Detinguts a Turquia, van ser retornats a França i condemnats, ja el 2016, per associació amb activitats terroristes. Taghi, un ciutadà francès de 24 anys, va ser empresonat en una unitat especial a la presó d'Osny, a prop de París, creada per aïllar detinguts amb lligams terroristes.

Aquest mes, a Taghi el van fer sortir de la cel·la d'Osny per a una sessió d'exercici rutinària. Amagada sota una tovallola, portava una barra de metall

esmolada, treta de la finestra de la cel·la. Quan el guàrdia de la presó el va cridar, ell es va girar i el va apunyalat nou vegades, i seguidament va atacar un segon guàrdia a la cara i al braç; tots dos van sobreviure.

Amb tots els atacs terroristes ocorreguts recentment a França –l'últim, un atac fallit per fer explotar un cotxe a prop de la catedral de Notre-Dame– l'incident sagnant d'Osny a penes va sortir a les notícies. Però va posar de manifest un dilema complex sobre la política penitenciària: com s'ha de gestionar l'empresonament d'islamistes per controlar la ideologia gihadista a les presons? Això no és un problema només de França. El Regne Unit va anunciar fa poc que canviaria la política de dispersar aquests interns, i en canvi construiria unitats segregades per als qui tenen lligams terroristes. A l'agost va augmentar la preocupació després de la condemna

d'Anjem Choudary, un predicador islamista, britànic de naixement, vinculat amb l'EI, que havia promès “radicalitzar tothom a la presó”.

La captació a les presons és preocupant perquè els presos tenen accés a un submón d'armes i violència. La preocupació és especialment elevada a França, on diversos terroristes que han participat en atacs recents s'havien preparat mentre complien condemna i on la taxa d'empresonament de musulmans és molt alta. Els musulmans representen aproximadament entre un 8% i un 10% de la població de França (no se sap exactament perquè està prohibit recollir estadístiques sobre religió). I, tanmateix, són potser un 60% dels presidaris, segons informe parlamentari. Farhad Khosrokhavar, autor d'un llibre que apareixerà aviat, *Les presons a França*, es decanta per un càlcul més realista d'entre un 40% i un 50%, i afegeix que a un 60%

o un 70% només s'hi arriba en algunes grans presons de prop de París. Aquesta desigualtat de proporcions no és única de França: a Anglaterra i Gal·les, el 15% dels presos són musulmans, i només són un 5% de la població. Però sembla que la proporció francesa és especialment alta.

L'experiment francès de la segregació, iniciat el 2014, inclou cinc unitats a dins de presons existents, una a la ciutat de Lilla, al nord, i les altres a Fresnes, Osny i Fleury-Mérogis, a prop de París. En aquesta última hi ha Salah Abdeslam, únic supervivent de la unitat terrorista darrere els atacs al Bataclan, del novembre del 2015. Els presoners més perillosos, com Abdeslam, estan en règim d'aïllament. Abdeslam fa exercici, menja i lleigeix sol en una cel·la especial, equipada amb una màquina de rem, sota vigilància les 24 hores. Les unitats segregades són per als altres presos gihadistes. La idea és mantenir-los tan allunyats com es pugui d'altres presoners, i sotmetre'ls a programes de "desradicalització".

El Ministeri de Justícia diu que és massa aviat per avaluar aquesta política d'actuació. En teoria, els equips d'educadors i mentors d'aquestes unitats podrien ajudar a fer apartar els joves del gihadisme. Però l'intent d'assassinat d'Osny, el primer atac a les noves unitats, no és un bon senyal. Segons *Le Monde*, a les gravacions de seguretat es veuen companys de Taghi repartint-se trossos d'un mirall trencat poc després de l'atac. Hi havia un pla més extens que no va arribar a produir-se?

Jugar amb les autoritats

L'error principal, diu Jean-François Forget, cap d'UFAP-UNSA, un sindicat de guàrdies de presons, és que "no s'aconsegueix que l'aïllament sigui hermètic". Les unitats estan instal·lades en presons que ja estan escandalosament massificades. A Fleury-Mérogis hi ha 4.400 interns per a 2.340 places. I l'arquitectura d'alguns edificis fa difícil impedir el contacte amb altres presoners. A Fresnes, un informe aparegut al juny, elaborat per l'organisme oficial de França per al control de presons, assenyalava una pràctica que es diu *yoyotage*: els presos de la unitat especial comparteixen notes i objectes amb els presos ordinaris dels diversos pisos mitjançant io-ios des de les finestres de les cel·les.

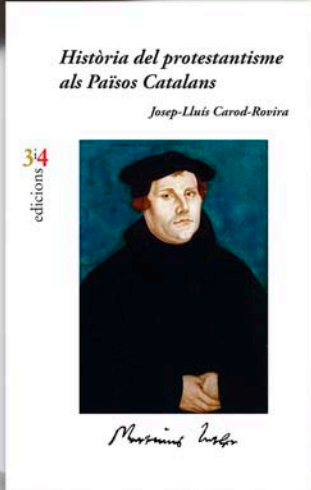
Fins i tot quan les unitats estan ben aïllades, els presos es poden trobar. Els segregats tenen els mateixos drets per fer exercici i utilitzar la biblioteca que els altres presos. A la unitat especial d'Osny els presos estan en cel·les individuals, però participen en una sessió d'exercici de dues hores al pati de la presó. "Es passen amunt i avall, participen en activitats socials i esportives", diu Forget: "Molts fan servir aquest contacte per fer proselitisme".

No tots els detinguts són antics combatents amb delictes de sang. Alguns han estat arrestats, per exemple, per intentar sortir de França i anar-se'n a Síria. El risc és que les unitats es converteixin en camps organitzats per al gihadisme, on es construeixen xarxes i contactes, si no estructures de comandament. Contrarestar això dintre els murs de la presó és difícil. Els programes de desradicalització encara són experimentals. Oferir formes moderades d'activitat religiosa és complicat: França només té 178 sacerdots de presó musulmans, davant

dels 684 catòlics, per a un total de 68.000 detinguts. A més a més, la devoció té poca importància en la radicalització. Els presos més vulnerables a "caure sota l'encanteri dels gihadistes", diu Khosrokhavar, són els que tenen problemes psicològics.

Els polítics francesos, nerviosos pel reclam del gihadisme, s'esforcen per trobar la resposta adequada. L'organisme controlador de les presons ha arribat a la conclusió que no està "a favor" de les unitats segregades. Jean-Jacques Urvoas, ministre de Justícia, va dir en una comissió parlamentària al juny que era conscient dels possibles "efectes adversos". Podria ser una bona ajuda tenir un millor assessorament o fer intercanvis amb persones que han renunciat a la gihad, com també l'ajuda psiquiàtrica. Però no hi ha opcions fàcils per tractar amb presoners potencialment violents propensos a l'extremisme. Pot ser que les unitats segregades siguin el millor del pitjor. ●

Traducció d'Arnau Figueras

Història del protestantisme als Països Catalans
Josep-Lluís Carod-Rovira

NOVETATS 3i4
Edicions Tres i Quatre / València

Pots seguir-nos a
Facebook i Twitter

Visita la nostra botiga virtual
en www.tresiquatre.com